

Nr 348.

Av herr **Andersson** i Dunker m. fl., i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 65, angående åtgärder till höjande av det mindre jordbruket och befrämjande av gödselvården.*

I proposition nr 65 angående åtgärder till höjande av det mindre jordbruket föreslår Kungl. Maj:t riksdagen, bland annat, att för nästa budgetår anvisa ett extra reservationsanslag av 450,000 kr. Därav skulle, enligt departementschefens beräkning, i runt tal 310,000 kr. komma att finnas till förfogande för premiering av mindre jordbruk, vilket innebär en höjning av nu utgående anslag med 100,000 kr.

I fråga om premiering av mindre jordbruk utgå, såsom erinras i propositionen, av statsmedel dels penningpris till olika belopp, dels s. k. premielån intill hälften av den utav premieringsnämnd beräknade kostnaden för det förbättringsarbete, för vars utförande lånet lämnats, dock ej till högre belopp än 125 kr. Premielån behöver ej förräntas eller återbetalas, därest avsett arbete blivit i vederbörlig ordning utfört. På grund av utgående anslags otillräcklighet har emellertid, enligt av jordbruksutredningen framlagt statistiskt material, för åren 1928 och 1929 medeltalet för de utdelade premielånens belopp utgjort blott respektive 83 och 85 kr., varjämte under vartdera året c:a 900 till premiering anmälda jordbruk av samma skäl icke kunnat komma i åtnjutande av premielån.

Jordbruksutredningen har i skrivelse till Kungl. Maj:t den 26 nov. 1930 framhållit, att premielånen äro mycket eftersökta och att, enligt uttalanden från hushållningssällskapens förvaltningsutskott, avsevärt ökade anslag för ändamålet erfordrades liksom även höjning av lånebeloppen. Mera verksamma åtgärder från statens sida för befrämjande av vissa driftsekonomiska förbättringar borde, enligt jordbruksutredningens mening, räknas bland de spörsmål, som i särskild grad påkallade uppmärksamhet. Dylika åtgärder på längre sikt borde i främsta rummet avse jordbrukets gödselvård, avdikningsförhållanden och betesskötsel. Då erfarenheterna av premielåneverksamheten vore goda, syntes det jordbruksutredningen lämpligt, att de utvidgade stödåtgärderna till effektivt befrämjande av ifrågavarande förbättringsarbeten vid det mindre jordbruket förverkligades genom en utvidgning av premieverksamheten, synnerligast med avscende på utdelningen av premielån. Enligt jordbruksutredningens mening borde statsbidrag till premielån kunna utgå med högst 250 kr. i varje särskilt fall. Den för ändamålet behövliga höjningen av anslaget ville

jordbruksutredningen tillsvidare, innan närmare erfarenhet vunnits rörande behovets storlek, anslå till 350,000 kr. årligen.

Lantbruksstyrelsen har i avgivet yttrande förklarat sig finna det i första hand önskvärt, att en vidgad verksamhet på förevarande område inom ramen för gällande bestämmelser möjliggöres genom ökade anslag. Ett bifall till jordbruksutredningens förslag om höjning av premielånens maximibelopp skulle, enligt lantbruksstyrelsens mening, medföra, att hela denna verksamhet, som hittills i huvudsak torde ha avsett att vara av eggande och uppmuntrande natur, överginge till en mera rent understödjande form.

Departementschefen ansluter sig i huvudsak till de av lantbruksstyrelsen anförda synpunkterna men begränsar höjningen av anslaget till 100,000 kr., under det att lantbruksstyrelsen föreslagit 150,000 kr.

Statsfinansiella skäl tala givetvis för inskränkning så långt möjligt av utgifter, som icke äro absolut nödvändiga, men vi kunna icke finna annat än att jordbruksutredningens framställning är synnerligen väl motiverad. Det är innehavarna av de små jordbruken, som dessa premielån komma till godo. Dessa jordbrukare befinna sig f. n., såsom bl. a. meddelandena angående egnahems-lånetagarnas svårigheter giva vid handen, i ett synnerligen prekärt läge på grund av jordbrukskrisen. Om premielånen höjdes i enlighet med nyss nämnda förslag, skulle de innebära en ekonomisk uppmuntran, som med hänsyn till de små resurser dessa jordbrukare ha att röra sig med icke bör underskattas. Samtidigt vinnes en hel del förbättringar, som komma den framtida produktionen till godo. Jordbruksutredningen har exempelvis föranstaltat om en undersökning angående gödselvården, varav framgått, att cementerade gödselstäder år 1927 förekommo blott vid 12 procent av samtliga brukningsdelar, och för cementerade urinbrunnar var motsvarande procenttal endast 6. Vid brukningsdelar med en åkerareal av intill 10 hektar, alltså det mindre jordbruket, utgjorde motsvarande procenttal blott respektive 10 och 4.

För utförande av en så viktig driftsekonomisk förbättring som en cementerad gödselstad vid ett småbruk är ett premielån å 125 kr. uppenbarligen alldeles otillräckligt. Kostnaderna för material samt arbete, som ej kan utföras av ägaren personligen, torde i de flesta fall knappast bli täckta ens med det av jordbruksutredningen föreslagna beloppet. Man kan på goda skäl antaga, att förbättringar, som draga någon mera avsevärd kostnad, icke befordras i önskvärd utsträckning genom premielån av så ringa storlek som av Kungl. Maj:t föreslagits.

Då vi alltså anse det önskvärt, att premielånens maximibelopp avsevärt höjes, vilja vi härmed i enlighet med jordbruksutredningens skrivelse den 26 nov. 1930 framställa yrkande om att statsbidrag till premielån må kunna utgå med högst 250 kr. i varje särskilt fall samt i anslutning härtill hemställa,

att riksdagen måtte besluta att det i proposition nr 65, punkt 1, begärda anslaget till åtgärder för höjande av det mindre

jordbruket skall för budgetåret 1931/1932 utgå med ett belopp av 700,000 kr. i stället för av Kungl. Maj:t föreslagna 450,000 kronor.

Stockholm den 14 februari 1931.

Harald Andersson
i Dunker.

Hjalmar Svensson,
Grönvik.

Gustav Johanson,
Hallagården.

M. L. Petersson,
Broaryd.

A. J. Johansson
i Bro.

Emil Hultman.